

Länsstyrelsens föreläggande om VA-verksamhetsområde

Länsstyrelsen hade förelagt en kommun att besluta verksamhetsområde för vatten och avlopp över ett bebyggelseområde enligt 6§ vattentjänstlagen och ordna detta till den 1 juli 2010. En del av samhället ingick redan i verksamhetsområdet för vatten och avlopp sedan 1976. Kommunen överklagade beslutet till VA-nämnden och yrkade att den i första hand skulle upphäva beslutet och i andra hand ändra länsstyrelsens beslut till att endast omfatta några få fastigheter.

Kommunen konstaterade inledningsvis att det i efterhand kan vara svårt att avgöra vad som tidigare har styrts verksamhetsområdets omfattning när vissa fastigheter har utelämnats men sannolikt är att det i hög grad har bestämts av vilka fastighetsägare som under projekteringsstadiet har velat ansluta sig. I samtliga de tätorter där motsvarande anslutningspolicy tillämpats, kunde konstateras att det alltså är en relativt stor andel av bebyggelsen som ligger utanför de gällande verksamhetsområdena.

Kommunen menade att länsstyrelsen inte hade gjort en tillräckligt noggrann lämplighets- och skälighetsavvägning i sitt beslut ang. kommunens skyldighet att besluta verksamhetsområde enligt 6§ vattentjänstlagen. Länsstyrelsen hade lagt alltför stor vikt vid Västerdalälvens återkommande översvämningar. VA-huvudmannen drabbas av samma svårigheter som enskilda fastighetsägare eftersom den allmänna och de enskilda VA-anläggningarna översvämmas vid samma tillfällen. Även andra fastigheter i direkt närhet till Västerdalälven ansågs ha samma översvämningsrisk som de i målet aktuella fastigheterna. Översvämningsproblematiken för aktuella fastigheter kan endast ha en mycket begränsad betydelse vid prövningen av huruvida en allmän anläggning *förhindrar eller åtminstone väsentligt motverkar påtagliga olägenheter för miljön.*

Kommunen ansåg vidare att det måste krävas mer än att en allmän VA-anläggning är den *bästa lösningen* för att skyldighet att utvidga verksamhetsområdet ska föreligga. Istället måste det vara så att skyldighet för kommunen inträder när det inte finns förutsättningar att på ett godtagbart sätt tillgodose fastigheternas behov genom enskilda anordningar, och sådana är inte förhållandena i förevarande fall. Tvärtom råder goda förutsättningar att lösa frågorna enskilt. Kommunen bedömde att det inte råder några sådana påtagliga olägenheter ur miljösynpunkt med enskilda anordningar i området, även om de nuvarande avloppsanordningarna inte fyller dagens mått. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i kommunen hade redan 2006 vidtagit åtgärder för att komma till rätta med olägenheterna genom att förelägga fastighetsägare att åtgärda sina enskilda avloppsanläggningar. De anmärkningar som dessutom riktades mot de befintliga enskilda vattenbrunnarna var brister av generell karaktär, som är relativt enkla att åtgärda för fastighetsägarna. Kommunen ansåg att länsstyrelsen inte på ett konkret sätt hade kunnat visa vilka påtagliga olägenheter för miljön som förhindrades eller motverkades genom utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen.

När det gällde områdets karaktär och om VA-frågan behövde lösas i ett större sammanhang ansåg kommunen att de nu aktuella fastigheterna såväl inbördes som i förhållande till omkringliggande bebyggelse låg på sådant avstånd från varandra att det inte kunde anses föreligga en sådan grupp om 20-30 fastigheter som enligt förarbetena förutsatts för kommunens utbyggnadsskyldighet. I detta fall var det fråga om landsbygdsbebyggelse med huvudsakligen stora fastigheter med en bebyggelse som låg relativt glest, bostadshusen låg endast i undantagsfall närmare varandra än 100 meter.

Länsstyrelsen i sin tur påpekade att avståndet mellan den fastighet i samhället som låg längst bort från gränsen för det redan befintliga verksamhetsområdet uppgick till omkring 800 meter. Beträffande avloppsfrågan var det framförallt det stundtals höga vattenståndet i Västerdalälven som föranledde behovet av en gemensam avloppslösning, men vattenståndet hade även indirekt betydelse för dricksvattenfrågan genom sin påverkan på grundvattennivåerna. Förutsättningarna att på ett miljö- och hälsoskyddsmässigt godtagbart sätt anordna enskilda avloppslösningar och enskilda vattentäkter i det aktuella området var dåliga pga översvänningsproblematiken samt ett högt stående grundvatten som följde Västerdalälvens nivåer. Länsstyrelsen ansåg att det fanns rationalitetsvinster med att lösa vatten- och avloppsfrågan samlat, genom en allmän VA-anläggning.

VA-nämnden konstaterade att frågan i målet gällde i vilken mån kommunen var skyldig att ordna dricksvatten och avlopp genom en allmän VA-anläggning för aktuellt bebyggelseområde, som var del av ett sedan 1976 anslutet samhälle. Länsstyrelsen ansåg att det fanns skyldighet att ta in 11 fastigheter i verksamhetsområdet för dricksvatten, där vattenprover hade visat att samtliga enskilda vattentäkter haft anmärkningar ur kemisk och bakteriologisk synpunkt och att tre av dem dessutom bedömts som otjänliga. Enligt kommunens miljö- och hälsoskyddsinspektör bedömdes problemen vara relativt lätta att åtgärda genom enskilda lösningar för respektive fastighet. När det gällde avloppsfrågan så blev ett 40-tal fastigheter i området förelagda av kommunen att åtgärda sina enskilda avloppsanläggningar där kommunens miljö- och hälsoskyddsinspektör uppgett i senare yttranden i ärendet att det inte var några större problem att åtgärda avloppsproblemen genom enskilda anläggningar, att området var av landsbygdskaraktär med för kommunen vanliga mark- och vattenförhållanden, liksom att det i området inte heller fanns några särskilda skyddsområden eller miljöproblem. Kommunens krav på fastighetsägarna handlade mer om ett långsiktigt förebyggande arbete för ett hållbart samhälle, vilket ansågs kunna åstadkommas genom enskilda avloppsanläggningar. Länsstyrelsen bedömde att det fanns motiv att även ordna allmänt verksamhetsområde för avlopp pga behovet att komma tillrätta med avloppens miljöstörningar tillsammans med förhållandet att en allmän dricksvattenanläggning under alla förhållanden var påkallad i området.

VA-nämnden konstaterade beträffande avloppsfrågan att med hänsyn till att ett 40-tal fastigheter i området inte hade fullgoda avloppslösningar och med beaktande av det inte särskilt stora avståndet till det redan befintliga verksamhetsområdet och att det fick anses föreligga sådana förtjänster med att lösa avloppsfrågan i ett större sammanhang, att förutsättningarna för att tillskapa ett allmänt verksamhetsområde för vattentjänsten avlopp var uppfyllda. När det gällde dricksvattenfrågan så berördes 11 fastigheter av länsstyrelsens föreläggande. VA-nämnden bedömde här att mot bakgrund av de problem med dricksvattenförsörjningen som redovisats med bl a gödningsämnen i brunnarna från det omkringliggande åkerbruket, det måttliga avståndet till det redan befintliga verksamhetsområdet och inte minst det förhållandet att övervägande skäl talade för att ordna avloppstjänsten i ett större sammanhang, så framstod det ändå som lämpligast att även ordna dricksvattentjänsten i ett större sammanhang.

VA-nämnden avslog kommunens överklagande och ändrade bara länsstyrelsens beslut gällande tidpunkten för när utbyggnaden skulle vara klar, till den 1 oktober 2011.

BVa 24, Va 13/08

Rita Lord